

*exp. 090909/
mmv*

Avdelningen för hållbar energianvändning
Eva Albäck
016-544 22 28

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Statsstödsärenden N 288/2009 - förlängning av programmet för energieffektivisering (stödordningen)

Statens energimyndighets avlämnar med anledning av den europeiska kommissionens frågor följande svar.

1. Allmän information avseende den anmälda åtgärden

1) Enligt punkt 151 av Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd, EUT C 82, 1.4.2008, s. 1, (härefter 'miljöstödsriktlinjerna') kan stöd i form av miljöskattelättnader anses förenligt med den gemensamma marknaden endast om de åtminstone indirekt bidrar till en höjning av nivån på miljöskyddet och om skattelättnaderna inte motverkar det övergripande mål som eftersträvas med skatten. Kan ni vänligen förklara hur dessa kriterier är uppfyllda i det anmälda fallet? I detta sammanhang skulle till exempel information avseende den existerande stödordningens direkta såväl som indirekta effekt på miljön vara användbar för kommissionen.

Svar:

Stödordningen bidrar åtminstone indirekt till en höjning av nivån på miljöskyddet genom att den ökade energieffektiviteten innebär en höjning av nivån på miljöskyddet.

För deltagande företag innebär stödordningen en ökad medvetenhet och kompetens om effektiv, hållbar energianvändning. Genom stödordningens krav på energikartläggning och energiledning får företagen verktyg för att kunna arbeta strukturerat med energieffektivisering. Samtidigt ställer energiledningssystem krav på att företag ska identifiera åtgärder som ska leda till energieffektivisering, minskat användande av fossila bränslen och ökat energiutbyte med omgivande samhälle. Kraven på rutiner vid inköp av elkrävande utrustning och projektering leder till en större efterfrågan på energieffektiv utrustning. Förutom åtgärder som identifieras och genomförs inom företagets certifierade energiledningssystem leder stödordningen till en minskad miljöpåverkan som beror på den eleffektivisering som deltagande företag genomför. Eleffektiviseringen ska minst motsvara den eleffektivisering som skulle ha genomförts om unionens minimiskatt hade lagt på företagen istället, enligt lagens krav.

Företagen i stödordningen har under den första programperioden 2004-2009 åtagit sig att effektivisera elanvändningen med minst 1 TWh, till en total

investeringskostnad om 1 miljard SEK. Att kvantifiera miljönyttan av en eleffektivisering är inte helt enkelt. Elanvändningens miljöpåverkan är omtvistad och beror bl a på hur systemgränserna är satta och på variationer över tiden (dygn, årstid m.m.). Minskningen i elanvändning kan innebära en minskning av marginaelen i systemet. Om man antar att marginaelen produceras via kol eller, på några års sikt, naturgas, skulle en minskad elanvändning samtidigt kunna innebära en minskning av koldioxidutsläppen; 1 MWh el från kolkraft motsvarar 820 kg CO₂-utsläpp och från naturgas motsvarar det 350 kg CO₂-utsläpp.

Skattelättnaderna motverkar inte det övergripande mål (minskad snedvridning av konkurrensen) som eftersträvas med skatten eftersom företagen investerar lika mycket eller mer, i energiledningssystem, energieffektiviseringsåtgärder mm, som den kostnad som skatten skulle medfört för företagen.

2) Enligt punkt 6.1 (B) av del III.10 av anmälan betalar stödmottagarna åtminstone de minimiskattenivåer som fastslås i Annex I av Rådets direktiv 2003/96/EG om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (härefter 'energiskattedirektivet'). I samma punkt anges emellertid att skattelättnaden utgör en nedsättning till 0 EUR per MWh i förenlighet med Artikel 17 av energiskattedirektivet. Så vitt kommissionen kan förstå avser den anmälda stödordningen ett totalt undantag från energiskatten på elektricitet, dvs. minimiskattenivåerna i Annex I av energiskattedirektivet respekteras inte. Kan ni vänligen bekräfta att så är fallet? Om inte, kan ni vänligen klargöra vilken skattenivå som stödmottagarna under den föreslagna ordningen kommer att betala för sin elektricitetsförbrukning?

Svar:

Stödmottagarna betalar innan de deltar i stödordningen minimiskattenivån på elektricitet enligt Rådets direktiv 2003/96/EG om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (energiskattedirektivet) Annex I, 0,5 EUR per MWh. Från den tidpunkt då stödmottagarna godkänts för deltagande i stödordningen omfattas de av en skattelättnad ner till 0 EUR per MWh. Möjlighet till sådan skattelättnad finns enligt artikel 17.1 b) och 17.2 där det framgår att om överenskommelser, avtal eller likvärdiga arrangemang genomförs som leder till att energieffektiviteten förbättras får skattesatsen nedsättas. Skattenedsättningen på elektricitet, för i stödordningen deltagande företag, omfattar endast sådan elektricitet som används i tillverkningsprocessen.

2. Information avseende de sektorer som påverkas av den anmälda stödordningen

3) Kommissionen noterar att de svenska myndigheterna inte fyllt i den information som efterfrågas i punkt 6.1(C) av del III.10 av anmälningsformuläret. Kan ni vänligen komplettera anmälan med denna information, särskilt med avseende på en lista över de största stödmottagarna i varje sektor som täcks av

stödordningen (med särskild hänsyn till omsättning, marknadsandelar och skatteunderlagets storlek)?

Svar:

Bilaga 1 visar elanvändning, årlig skattebefrielse genom stödordningen samt branschtillhörighet hos samtliga företag som deltar i programmet under första programperioden 2004-2009.

3. Stödets nödvändighet

4) Kan ni vänligen visa att stödet är nödvändigt genom att demonstrera att den väsentliga ökningen av produktionskostnaderna som skatten skulle resultera i för de involverade stödmottagarna inte kan föras över på kunderna utan att det leder till en stor minskning av försäljningen genom att för varje relevant marknad inom vilken stödmottagarna är aktiva förse kommissionen med följande information:

- a. om tillgängligt, priselasticiteten för den relevanta produkten;
- b. motiverade uppskattningar av utebliven försäljning och/eller minskade vinster som skulle bli följden av energiskatten;
- c. utveckling av evolution of handelsflödena in och ut från Sverige för de relevanta marknaderna, i värde (EUR) och i volym (ton), under de senaste tio åren;
- d. utveckling av exponering för internationell handel för de relevanta svenska sektorerna över de senaste tio åren (till exempel [Import till Sverige + Export från Sverige] / [Import till Sverige + Total försäljning av svenska producenter]);
- e. ytterligare element som kan visa exponeringen för internationell handel, såsom:
  - i. utveckling av koncentrationsindex (till exempel HHI4) och utveckling av antal företag inom de relevanta sektorerna samt dessas genomsnittsförsäljning under de senaste tio åren;
  - ii. utveckling av ett antal representativa stödmottagares marknadsandelar på de relevanta geografiska marknaderna under de senaste tio åren;
  - iii. andra viktiga faktorer som kan påverka möjligheten att föra kostnaden vidare till kunderna.

Svar:

- a. Det har inte varit möjligt att hitta uppgifter om respektive produkters priselasticitet.
- b. Ur ett världsmarknadsperspektiv är de svenska företagen små. Det betyder att de är pristagare, att de inte kan påverka prissättningen. Därav följer att skatten inte kan föras vidare på kunderna utan att en mycket stor del av försäljningen försvinner.

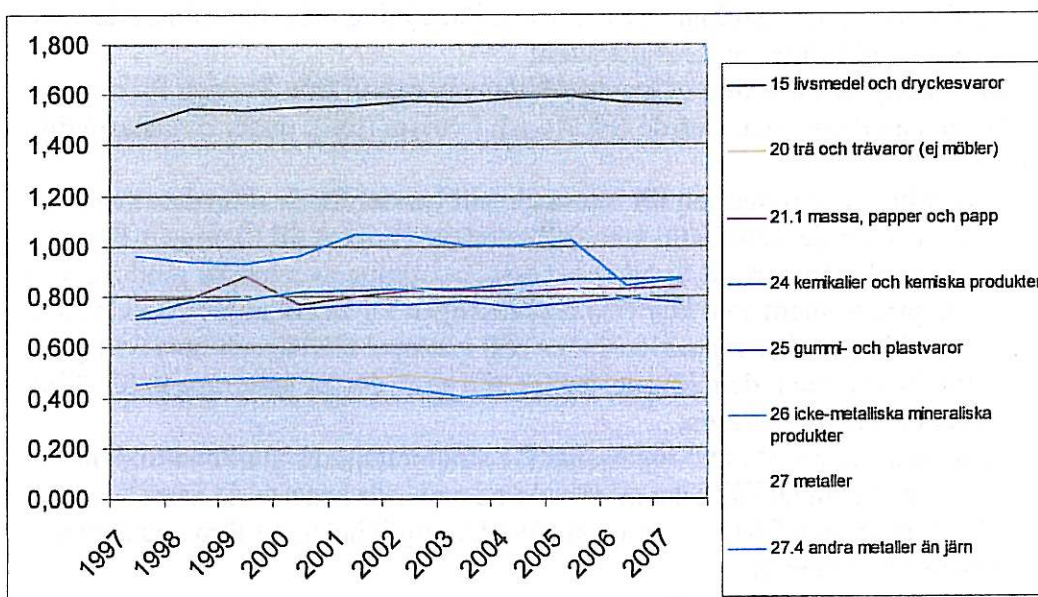
All extra skattebörda blir därför en kostnadsökning. De berörda företagens förbrukning av minimiskattad el ligger ett normalår kring 30 TWh. Det betyder att 0,5 öre/kWh ger en kostnadsökning gentemot konkurrenterna på världsmarknaden med ca 150 MSEK.

c. Data för värdet av import och export inom svenska industribranscher 1997-2008 bifogas i filen "slutlig statistiksammanställning". Branscher där företag som omfattas av stödordningen ingår är gulmarkerade. Värdet på import och export anges SEK, löpande priser.

Data över import i fysiska mått bifogas i samma fil för järn- och stålindustrin, dessa data kommer från branschorganisationen Jernkontoret.

d. Beräkning av branschernas exponering för handel enligt formeln $[\text{import} + \text{export}] / [\text{import} + \text{Produktionsvärde}]$ för åren 1997-2007 bifogas i filen "slutlig statistiksammanställning". I filen bifogas även bakgrundsdata i form av produktionsvärde och omsättning i SEK, löpande priser 1997-2007. I Figur 1 nedan visas utvecklingen för de branscherna med flest företag som omfattas av stödordningen. Statistiksekretess gör att data inte kan lämnas ut och beräkningar inte kan göras för vissa branscher och år.

Figur 1 Exponering för handel i de branscherna med flest företag som omfattas av stödordningen

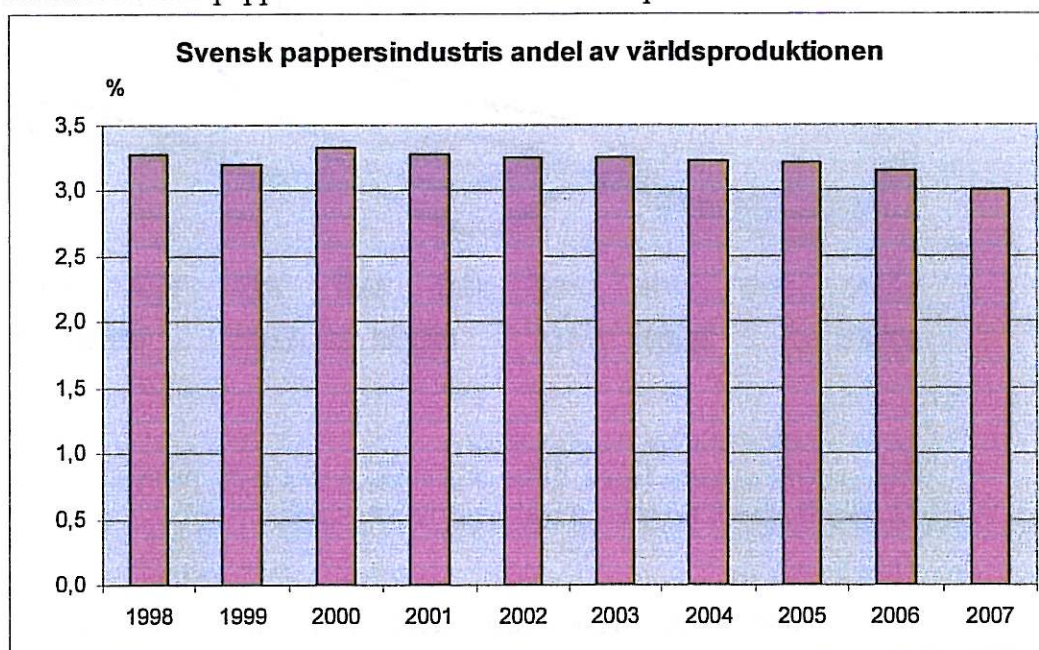
e. ii. Den svenska industrin har en liten andel av världsmarknaden. Svensk pappersindustri stod t.ex. år 2007 för 3 % av världsproduktionen av papper och kartong, se Tabell 1. Denna andel har sjunkit något de senaste 10 åren.

Tabell 1 Produktion av papper och kartong i Sverige och världen, 1000 ton, 1997-2008

Produktion av papper och kartong			
	Världen	Sverige	Sveriges andel
1998	301 474	9 879	3,28
1999	315 088	10 073	3,20
2000	324 045	10 786	3,33
2001	320 928	10 534	3,28
2002	329 408	10 724	3,26
2003	339 914	11 060	3,25
2004	359 587	11 589	3,22
2005	366 356	11 775	3,21
2006	382 618	12 067	3,15
2007	394 260	11 860	3,01
2008		11 662	

Källa: PPI, Skogsindustrierna

Tabell 2 Svensk pappersindustris andel av världsproduktionen

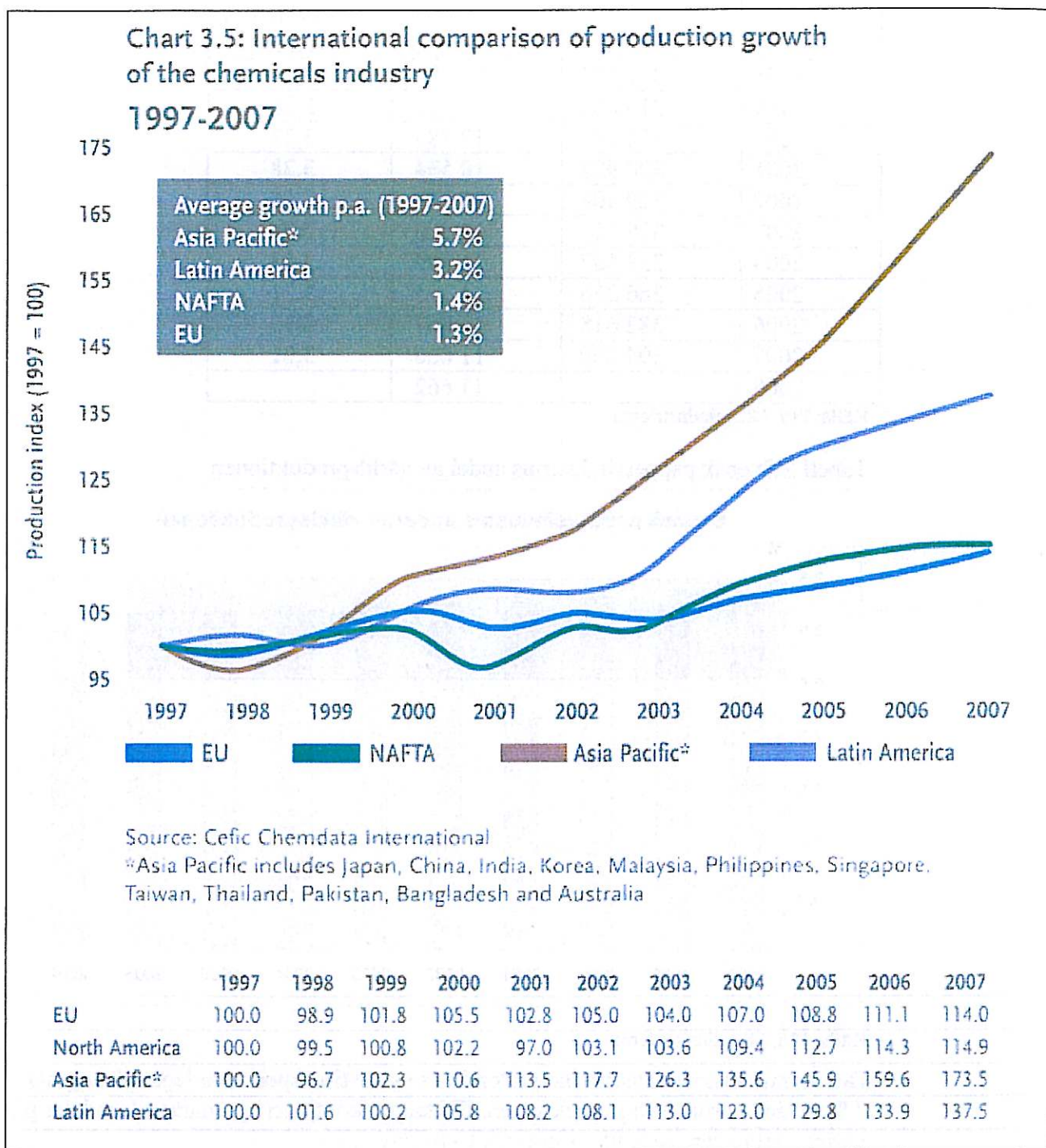

Källa: PPI, Skogsindustrierna

Den svenska kemiindustrin har under den senaste tioårsperioden legat på ungefär 3 % av den europeiska produktionen. EU tappar kontinuerligt marknadsandelar på världsmarknaden, se Källa: Plast och Kemiföretagen

Tabell 3 Produktion inom kemiindustrin 1997-2007

Källa: Plast och Kemiföretagen

Den svenska stålindustrins världsmarknadsandel har minskat från ca 0,6 % år 1998 till 0,4 % år 2007, se Tabell 4.

Tabell 4 Produktion av stål i Sverige och världen, Mton, 1997-2007

	Produktion av stål		Sveriges andel procent
	Sverige	Världen	
	Mton	Mton	
1998	5,07	788,96	0,64%
1999	5,23	847,66	0,62%
2000	5,52	850,35	0,65%
2001	5,75	904,05	0,64%
2002	5,71	969,99	0,59%
2003	5,98	1068,94	0,56%
2004	5,73	1146,53	0,50%
2005	5,47	1250,72	0,44%
2006	5,67	1344,08	0,42%
2007	5,20	1329,70	0,39%

iii. I arbetet med att utveckla EU-ETS kommissionen bland annat tagit fram en preliminär lista över branscher med hög handelsintensitet, vilket innebär risk för koldioxidläckage om företag inom dessa branscher måste betala för utsläppsrätter. Denna lista är ännu preliminär, men flertalet av branscherna där företag som omfattas av stödordningen ingår utpekade som handelsintensiva och utsatta för internationell konkurrens.

4. Stödets proportionalitet

5) Punkt 159 av miljöstödsriktlinjerna specificerar villkor för när en skattelättnad kan anses proportionell. Så kan till exempel vara fallet i situationer där lättnaden är avhängig av tecknande av avtal mellan medlemsstaten och stödmottagarna i vilka de sistnämnda åtager sig att nå vissa miljöskyddsmål. För en skatt som denna, som harmoniserats på EU-nivå, är detta under villkoret att avtalen har samma effekt som om minimiskattenivåerna gällt. Kan ni vänligen förklara hur stödmottagarna uppfyller det nämnda villkoret? Kan ni vänligen också förse kommissionen med exempel som visar hur målen för energieffektivitet är utformade och hur det säkerställs att de uppnås samt ange den tidsram som gäller för kontroller av detta?

Svar:

Stödmottagarna ska under de första två årens deltagande i stödordningen fastställa vilka eleffektiviserande åtgärder de kommer att genomföra under stödordningens avslutande tre år. I samband med att de meddelar myndigheten de åtgärder de avser att genomföra vidtar myndigheten en kontroll av om de fastställda åtgärderna motsvarar villkoret att avtalet (innebärande deltagande i stödordningen) har samma effekt som om minimiskatterna gällt

åtgärderna motsvarar villkoret att avtalet (innebärande deltagande i stödordningen) har samma effekt som om minimiskatterna gällt

Vid slutlig redovisning, efter fem år, redovisar företagen effekten av de åtgärder som fastställts. Dessutom redovisar företagen eventuella ytterligare eleffektiviserande åtgärder som genomförts under stödordningens avslutande tre år, t ex som en följd av företagets kontinuerliga förbättringsarbete som genomförs inom det certifierade energiledningssystemet.

6) I samband med anmälan av den befintliga stödordningen förklarade de svenska myndigheterna att de uppskattade att de olika individuella målen skulle resultera i totala energibesparingar om 2 %. Kan ni vänligen specificera huruvida målet om 2 % i ljuset av utvecklingen av mer energieffektiva teknologier kommer att gälla även för den nu anmälda åtgärden?

Svar:

Vid företagets tvåårsredovisning inom den befintliga stödordningen fastställdes eleffektiviserande åtgärder om totalt 1 TWh, vilket motsvarar 3 % eleffektivisering. Dessutom redovisar företagen vid sin slutliga redovisning eventuella ytterligare eleffektiviserande åtgärder som genomförts under stödordningens avslutande tre år, t ex som en följd av företagets kontinuerliga förbättringsarbete som genomförs inom det certifierade energiledningssystemet eller genom att företagen tillämpar livscykelkostnadsanalyser (LCC) i samband med projekteringar och inköp av utrustning.

Sverige antar att effekten av stödordningen kommer att vara i genomsnitt 2 % under nästkommande programperiod eftersom företagen nu arbetar efter inarbetade rutiner och tillämpar livscykelkostnadsanalyser i samband med projekteringar och inköp av utrustning, vilket har stor inverkan på framtida energianvändning. Ett nytt klassificeringssystem för elmotorer har också trätt ikraft, vilket innebär att företagen måste köpa ännu effektivare motorer än under tidigare programperiod ("högsta energieffektiva klass" innebär numera en högre effektivitetsnivå än inom tidigare system). Dessutom genomför företagen även inom nästkommande programperiod en omfattande energikartläggning, där produktionsprocesser och hjälpsystem åter går igenom och utvärderas utifrån möjligheten att hitta nya energieffektiva lösningar. Sammantaget medför dessa faktorer att företagen kommer att implementera ytterligare nya energieffektiva teknologier genom att de deltar i stödordningen.

7) Om det finns riktlinjer för utvärdering av huruvida åtagandena av stödmottagarna att öka sin energieffektivitet kommer att leda till förbättringar som motsvarar vad företagen skulle ha uppnått om de istället betalat energiskatten, skulle ni vänligen kunna förse kommissionen med en kopia av dessa?

Svar:

Vid två fastställda tidpunkter under deltagande i stödordningen inkommer stödmottagarna med redovisning av planerade och/eller genomförda åtgärder för

ökad energieffektivitet. Vid handläggning av redovisningarna sker utvärdering av dessa där Energimyndigheten gör en individuell bedömning av energieffektiviteten i relation till energiskatten. Kriterier för bedömningen grundar sig på en jämförelse mellan storleken på undantagandet från energiskatten på elektricitet för respektive företag och planerad respektive genomförd eleffektivisering hos respektive företag. Detta grundar sig i att stödmottagarna åtagit sig att genomföra energieffektiviserande åtgärder som minst motsvarar den effekt som skatten haft på energieffektiviteten om den fått verka.

Den första utvärderingen, av om stödmottagarna kommer att öka sin energieffektivitet i sådan omfattning att det motsvarar vad som skulle uppnåtts om företaget istället betalat energiskatt, ske efter det att företagen deltagit i stödordningen under två år. Statens energimyndighet gör en prövning i varje enskilt fall. Myndigheten tar i värdering hänsyn till de åtgärder som företaget åtagit sig att genomföra om de kommande tre åren i stödordningen, åtgärder genomförda under de första två åren, procentuell minskning i elanvändningen till följd av åtgärderna samt eventuella andra omständigheter som företagen fört fram som relevanta för prövningen.

Vid det andra tillfället kontrolleras, utöver vad som ovan angetts, att företagen uppfyller de övriga krav som finns i stödordningen och vilken effekt dessa haft på stödmottagarnas energianvändning. Följande krav kontrolleras och utvärderas:

- att stödmottagaren genomfört de eleffektiviserande åtgärder som de åtagit sig samt vilken effekt dessa haft på energieffektiviteten.
- vilka ytterligare eleffektiviserande åtgärder stödmottagaren genomfört under de sista tre åren i programmet samt vilken effekt dessa haft på energieffektiviteten.
- att stödmottagaren infört och certifierat ett energiledningssystem.
- att stödmottagaren genomfört en energikartläggning och analys (djupare än den som beskrivs i standarden för energiledning)
- att stödmottagaren infört rutiner för hur köp av elkrävande utrustning ska ske samt vilken effekt dessa haft på energieffektiviteten (när ny utrustning köps in ska företaget i högre grad välja energieffektiva produkter).
- att stödmottagaren infört rutiner för energihänsyn vid projektering samt vilken effekt dessa haft på energieffektiviteten (i ett så tidigt skede som möjligt ska företaget analysera och värdera vilken påverkan olika lösningar får för företagets energianvändning).

Därutöver görs en sammanvägd bedömning där Energimyndigheten beaktar åtgärder som har indirekt effekt på miljöskyddet såsom exempelvis ökat energiutbyte med omgivande samhälle, ökad användning av förnybara energikällor och värmebesparingar.

8) I punkt 159(c)(iii) av miljöstödsriktlinjerna krävs också att de nämnda avtalen mellan medlemsstaten och stödmottagarna regelbundet uppdateras med beaktande

av den tekniska utvecklingen och utvecklingen på andra områden. Kan ni vänligen beskriva hur och med vilken periodicitet detta görs?

Svar:

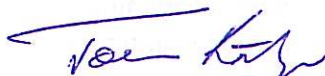
Avtalen mellan medlemsstaten och stödmottagaren uppdateras på flera sätt för att ta hänsyn till utvecklingen inom energiområdet. I de 5-åriga avtalen ingår krav på att företagen under de två första åren av programperioden ska implementera och certifiera ett energiledningssystem. Energiledningssystemet certifieras av ett ackrediterat certifieringsorgan och ska sedan upprätthållas och omcertifieras med fastställda intervall. Under år 2009 lanseras en ny, europeisk standard för energiledningssystem (EN 16001). Sådana förändringar implementeras i avtalen och stödmottagarna kommer i en eventuell andra period av stödordningen att uppdatera energiledningssystemen utifrån den nyutvecklade standarden.

I avtalen finns även krav med en inbyggd funktion som löpande tar hänsyn till den tekniska utvecklingen. Dessa krav återfinns i stödordningen och utgörs av specificerade krav för inköp av elkrävande utrustning samt projektering, ändring och renovering. Grundtanken med dessa krav är att synliggöra energikostnadens inverkan på utrustningars totalkostnad, sett över utrustningarnas brukstid. Genom att beräkna livscykelkostnaden (LCC) för olika utrustningar framkommer ofta att ett energieffektivt alternativ är mer lönsamt på sikt, vilket avser att stimulera företag till mer energieffektiva investeringsbeslut. När ny, elkrävande utrustning köps in ska företaget därmed i högre grad välja energieffektiva produkter vilket gör att ny och mer energieffektiv teknik premieras.

I fallet då en elkrävande utrustning av en viss storlek ska köpas in, ska företaget välja den utrustning som är mest energieffektiv utifrån energiklassificering eller beräknad livscykelkostnad, om merkostnaden för en sådan utrustning jämfört med ett konventionellt alternativ beräknas vara återbetald inom tre år. Rutinerna påverkas av utvecklingen i omvärlden, som exempel kan nämnas att ett nytt klassificeringssystem för elmotorer har tagits fram vilket gör att avtalens krav på att använda den mest energieffektiva utrustningen utifrån klassificeringssystemet har skärpts.

Vid stödmottagarnas 2-årsredovisning kontrollerar Energimyndigheten att rutinerna implementerats och vid 5-årsredovisningen kontrolleras att dessa upprätthållits samt vilken effekt de har haft på energianvändningen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Tomas Kåberger. Vid den slutliga handlingen har därutöver deltagit avdelningschefen Andres Muld, enhetschefen Carin Karlsson samt handläggarna Malin Lagerkvist och Eva Albäck, den sistnämnda föredragande.

Tomas Kåberger
Eva Albäck